

3. Trest spočívá v peněžitě pokuté od 25 do 500 zlatých, která v případě nedobytnosti může býti změněna ve vězení. Při zpětnosti se sazba zdvojnásobuje, při třetím opakování jest vedle peněžitě pokuty uložiti trest vězení od týdne do třech měsíců. Tresty ty nevyklučují použití přísnějších ustanovení všeobecného trestního zákona.

Zároveň má se v rozsudku vysloviti na propadnutí nástrojů a prostředků k zásahu sloužících a na náhradu škody dle všeob. zásad. Zabavené předměty zásahu zůstanou uschovány u úřadů až do uplynutí lhůty, po kterou oprávnění trvá, pokud nemohly býti přeměněny, neb nedošlo ke zvláštní úmluvě mezi stranami, též uveřejnění rozsudku může úřad naříditi.

4. Řízení přísluší politickým úřadům I. instance jako úřadům živnostenským, které na žádost poškozeného mohou provésti zajišťovací opatření ve formě zabavení předmětů a prostředků ku zásahu. Aby však i obviněný byl chráněn proti neoprávněným nárokům, může úřad žádati záruku za bezdůvodné napadení resp. dokáže-li se, že žaloba byla svévolná i peněžitou pokutu do 300 zlatých, při čemž nárok na dostiučinění zůstává vyhrazen.

Pozdější zákony nezměnily těchto ustanovení. Miním tím čís. patent z 23. května 1865 č. 35 ř. z., zákon ze 27. června 1908 č. 123 ř. z., jímž agenda, týkající se vzorků, přikázána min. veř. prací a po převratu zákon 24. července 1919 č. 469 S. b. z. a n., jímž ustanovení toto zrušeno a agenda vrácena min. obchodu.

Od obyčejných vzorků («Geschmackmuster») jest lišiti t. zv. vzorky užité (Gebrauchsmuster) jimiž se poskytuje ochrana výrobcům předmětů a nářadí sloužících k pracovnímu či užitému účelu. Vzorek obyčejný nechrání výrobků, hodících se pro svou formu k užívání jinému, než zevně patrnému, ježto jím poskytuje se ochrana jen vnější formě, nikoliv ale jejímu technickému účinku. Povahy vzorků užitéch se blíží povaze vynálezů: Ovšem většinou jde tu o ryze praktické opatření, které odborníkovi není ničím novým, avšak prakticky ještě použito nebylo. Bylo by velmi škodlivým, že Rakousko zákona na ochranu vzorků užitných nemělo. Nutnost úpravy poznáváme, uvědomíme-li si, že r. 1910 proti 10.208 patentům a 12.241 vzorkům v Rakousku mělo Německo přihlášeno 45.209 patentů, 54.580 užitných vzorků a 221.991 obyčejných vzorků.

Připojením Hlučínska k Československu stala se otázka ta ožehavou. Prozatímní úpravu poskytl zákon z 30. června 1922 č. 252 S. b. z. a n., jimiž pro Hlučínsko byl něm. zákon z 1. června 1891 o užitných vzorcích ponechán v platnosti, pokud jde o vzorky do doby připojení přihlášené. Jediná změna nastala v tom, že trestní řízení svěřeno řádným soudům. Nový užitný vzorek nemůže býti vůbec přihlášen.

(Dokončení příště.)

Z P R Á V Y.

K 60. narozeninám prof. Miříčky. Prof. Miříčka dovršuje 2. prosince t. r. svoje šedesátiny. Mezník to jistě významný, neboť třebaže ve věku tom dílo životní nelze zpravidla pokládati za skončeno — což v našem případě lze říci jistě s plným oprávněním, — dává přece hranice tato vhodnou příležitost nastíniti vědecký profil osoby, jež se dožila věku

měřeného číslem jubilejním. Není zajisté pochyby, že charakteristické rysy vědecké individuality ve věku onom jsou definitivně vyhraněny.

Prof. Miříčka přichází na universitu po dlouhé praktické činnosti a habilituje se r. 1900 na základě spisu: »Ist die militärische Strafrechtsbarkeit auf Militärdelikte einzuschränken?« Za krátko vychází potom jeho čelný spis »O formách trestné viny a jich úpravě zákonně (1902)«, který ve vydání německém došel oprávněného uznání i za hranicemi Řada jeho článků a pojednání vyšla hlavně v »Právniku«, pak ve Sborníku a v časopisech cizojazyčných.

Je uznanou zkušeností literárních historiků, že již v dílech mládí patrný jsou zárodky toho, čím spisovatel jednou nejplatněji přispěje k rozvoji svého oboru: proto nejplatněji, že práce toho způsobu odpovídá nejlépe jeho individuálním sklonům, jež jsou patrný v každém projevu.

Kdo sleduje literární projevy prof. Miříčky, tomu bude patrné asi jedno: že autor se zvláštní láskou pěstuje úvahy de lege ferenda, a to i když vykládá právo platné: zákon je mu podnětem, aby jednak šel zpět po stopách »úmyslu zákonodárce«, jednak aby vyložil, jak a proč toto či ono ustanovení by mělo jinak býti formulováno. Zvýšený zájem k otázkám politiky zákonodárné vyznačuje i učitelskou činnost jubilantovu. A tak se právě pole jeho činnosti a jeho vědecké individualitě otevírá zřízením samostatného československého státu, kdy se prof. Miříčka stává duší nového trestního zákonodárství, speciálně zákona na ochranu republiky a hlavně mistrné osnovy čl. trestního zákona, jejíž význam se jistě neomezí jen na hranice našeho státu a která vnáší do našeho práva realizaci moderních teorií.

Proto neuprou uznání a obdivu životní práci prof. Miříčky — která vedla k výsledkům tak pozoruhodným a sociálně prospěšným — ani ti, kdo budující na jiných metodických předpokladech než k nimž se prof. Miříčka v literární praxi hlásí, třeba jich soustavně nevyslovil, pojímají úkol právní vědy širě než úvahy de lege ferenda, těžiště její jinam kladouce, nebo kdo dokonce úvahy tyto nestaví právní vědě úkolem. V uplatnění individuality je rozumné omezení jiných možností blahodárné, je-li vedeno správným sebepoznáním zaručujícím, že postup, jenž byl zvolen, povede k výsledkům nejdárnějším.

Konečně v neposlední řadě je nutno vzpomenouti práce prof. Miříčky na poli sociálním, podepřené studii vědeckými, hlavně v oboru soudnictví nad mládeží a o skvělé jeho činnosti učitelské, známé i po stránce metodické, již dnes vděčně vzpomíná nespočetná řada českých právníků.

První doktor právnické fakulty Masarykovy university v Brně. Dne 14. listopadu povýšen byl na doktora první absolvent právnické fakulty brněnské, jenž ztrávil na zdejší fakultě plně čtyři studijní roky, aniž se mu dostalo nějakých válečných výhod. Byl jím kol. Z. Neubaue r, předseda naší brněnské redakční rady.

Obřad vymyká se nejen svým slavnostním rázem, ale i svojí srdečností z rámce obvyklých promócí, jak jsme zvyklí je vidati. Jeho Spect. děkan právnické fakulty prof. Dr. Baxa zdůraznil ve svém prosluvu, že tato promoce povznáší se nad běžný ráz tím, že se uděluje hodnost doktora práv prvnímu posluchači zdejší fakulty, jenž na ní od počátku vystudoval a neměl nějakých válečných úlev, nad to pak první doktorand složil všechna rigorosa s prospěchem výtečným. Jeho Magnificence rektor Masarykovy university prof. Dr. Weyr ve své odpovědi opětně vyzvedl význam prováděné promoce, již dosahuje akademické hodnosti první plnocenný odchovanec naší fakulty, a dále příznivě ocenil vědeckou činnost promovanáho posluchače. Promoční akt provedl prof. Dr. Vacek. V děkovné odpovědi zdůraznil Dr. Neubaue r, že generace posluchačstva, již je představitelem, snažila se položit základy pro vybudování tražice nové fakulty, zvláště po stránce upřímného a úzkého vztahu k přednášejícím professorům, na něž bez rozdílu budou jich posluchači vždy hrdí.

Jeho významná, pročitěně přednesená řeč byla přijata bouřlivým potlesekem velkého počtu kolegů, mezi posluchačstvem přítomných. V závěru blahopřál promovanému kolegovi jménem Č. A. S. »Právník« a jménem brněnské redakční rady kol. Tuscher.

Dr. Neubauerem odchází do praktického života právnického jeden z nejvýznamnějších typů mladé generace brněnského právnictva. Súčastnil se aktivně spolkového života, kde největších zásluh si získal neúnavnou prací o vybudování brněnské redakční rady časopisu »Všehrd«, jejíž předsedou byl od počátku. Nade vše se věnoval vědecké činnosti a na tomto poli získalo jeho jméno přes poměrné mládí (nar. 2. srpna 1901) slibný zvuk. Jeho publikační činnost ve »Všehrd« je známa, z ostatních jeho prací uvádím jen články ve IV. roč. Časopisu pro právní a státní vědu (Důvod platnosti zákona, Englišův Homo economicus) a dosud nevydanou přednášku o druhých hodnocení, již konal v pražské Filosofické Jednotě v ceivnu min. roku. K. Koukal.

Státní rozpočet československé republiky na rok 1924. Vláda podala poslanecké sněmovně návrh finančního zákona, v němž celkové výdaje na rok 1924 jsou rozpočteny částkou 16,994,000.000 Kč; v roce 1922 dosáhly státní výdaje výše 19,812,000.000 Kč, v r. 1923 pak 19,371,000.000 Kč, takže snížení výdajů je dosti významné. Vedle toho jest ovšem připočítati k výdajům také t. zv. rozpočet investiční, jehož výše na rok 1924 je určena částkou 2,220,000.000 Kč (na rok 1923 byl 3,000,000.000 Kč). Očekávané státní příjmy jsou v rozpočtu uvedeny částkou 16,391,000.000 Kč (na rok 1923 částkou 18,812,000.000 Kč). Schodek rozpočtu bez investic činí tedy 603,000.000 Kč, což jest o 44,000.000 Kč více, než roku loňského. Připočteme-li však také investiční rozpočet, v němž jsou vlastně uvedena mimořádná vydání, pak dostaneme velmi značnou cifru skutečného schodku. Je jasné, že naše státní hospodářství se ještě ani zdaleka nepřizpůsobilo zvýšené hodnotě koruny a že toto nutné přizpůsobení bude státí finanční správou státní ještě mnoho námahy. —ík.

Ke smlouvě o právní pomoci s královstvím SHS. V předešlém čísle jsme přinesli zprávu o právní úmluvě s královstvím SHS, která byla podepsána letos na jaře v Bělehradě a která nyní má býti ratifikována. V Jugoslavii však zatím není k ratifikaci této smlouvy mnoho chuti, jak se zjistilo při říjnovém zájezdu čsl. průmyslníků, obchodníků a zemědělců do Jugoslavie. Hlavní závadou jsou četné nevyřízené pohledávky z doby, kdy čsl. koruna počala prudce stoupatí. Tehdy zůstalo nezaplaceno dosti mnoho československých dodávek do Jugoslavie; o těchto pohledávkách bylo již vyneseno mnoho československých rozsudků, a jakmile by Jugoslavie smlouvu o právní pomoci ratifikovala, byly by tyto rozsudky v Jugoslavii vykonatelné, což by způsobilo u leckterých jihoslovanských obchodníků při nynějším kursovém rozdílu mezi československou korunou a dinarem skutečnou pohromu. Jihoslované proto žádají, aby se dříve určilo mezistátní smlouvou, v jakém kursu budou přepočteny československé koruny, na něž rozsudky znějí. Požadavek československých vývozců, aby se tyto pohledávky platily v československých korunách bez ohledu na kurs koruny v době ujednání smlouvy, odmítají Jihoslované jako právnicky neudržitelný. Bylo by jistě žádoucí, aby naši vývozcí snažili se nalézti nějaké východisko pro Jihoslované přijatelné už v zájmu dalšího úspěšného vývoje našich obchodních styků s nimi. —ík.

Nový návrh zákona o dani z obratu a dani přepychové. Platnost dosavadního zákona o dani z obratu a dani přepychové se skončí 31. prosince a ministerstvo financí si pospíšilo s vydáním nové vládní osnovy tohoto zákona. Nová osnova je dokladem, že ministerstvu financí se v těchto daních dobře zalíbilo. Ačkoli bylo vždy zdírazňováno, že jsou to daně přechodné, které se budou postupně »odbourávatí«, dostává se nám najednou osnovy, kde se vůbec nic »neodbourává« (nemělo by se raději říkat »odstavuje«, aby to bylo docela přesně podle německého Abbau?), nýbrž kde se obě daně vlastně nově upravují a zvláště podezřelá

je okolnost, že platnost nového zákona už není časově omezena. Nahlédneme-li do rozpočtu, najdeme ovšem vysvětlení dosti snadno; výnos daně z obrátu a daně přepychové se odhaduje na rok 1924 částkou 1,594,050,300 Kč — to jest výnos rovnající se výnosu všech spotřebních daní dohromady. Je to jedna sedmina všech příjmů ministerstva financí vůbec.

Snahu ministerstva financí po zabezpečení státních příjmů lze sice vítati, ale jen tehdy, hledí-li se při tom k zásadě »sunt certi denique fines«. A provádí-li se u nás zlevňovací akce v důsledku vzestupu československé koruny, vyzývá-li vláda všechna výrobní odvětví ke zlevnění, pak se vyjímá velmi divně osnova zákona, kterou se dosavadní daň z obrátu u některých zemědělských produktů, jako na př. u masa a mouky, zvyšuje z dosavadního 1% na 2%! Ministerstvo sice ujišťuje v důvodové zprávě, že toto zvýšení je nepatrné a že ho spotřebitel takřka ani nepocítí, avšak je to přece jen těžké porušení zásady deflační politiky. Se stanoviska spotřebitelského je také velmi povážlivé zdanění dovozu; dovoz se sice obecně nezdaňuje, avšak osnova zmocňuje vládu, aby nařízením ustanovila zdanění dovozu v těch případech, kdy domácí výroba nemůže v tuzemsku soutěžit s cizí proto, že cizí soutěž je ve výhodě o daň z obrátu. O vhodnosti této konstrukce lze jistě vážně pochybovati. Osnova konečně snižuje daň přepychovou na 8% (dosud 10 až 12%), avšak toto snížení je vyváženo podstatným rozšířením seznamu přepychových předmětů, z nichž se daň má vybírat i zrušením některých dosavadních úlev. Podle nového seznamu přepychových předmětů má být přepychem na př. kartáček na zuby, pokud není dřevěný, podobně také imitace slonoviny, perleti a pod. je přepychem, dále jsou přepychem navštívenky, svatební oznámení a vůbec všechna společenská oznámení kromě úmrtních, rybičky v oleji, hračky a pod. Přepychových položek v seznamu je celkem 204, při čemž v některých položkách je více druhů zboží. —ik.

Úprava hospodaření ve státních podnicích. Ministerstvo financí vypracovalo návrh vládního nařízení o provedení zákona ze dne 18. prosince 1922 č. 404. Sb. z. a n. o úpravě hospodaření ve státních závodech, ústavech a zařízeních, jež převahou nemají plnit úkoly správní. Osnova byla zaslána k posudku hospodářským odborným korporacím a kritika návrhu, ať už vycházela z Poradního sboru pro otázky hospodářské nebo z obchodních a živnostenských komor, nebo konečně z Ústředního Svazu československých průmyslníků, nebyla právě příznivá a jistě právem, neboť o zamýšleném obchodním vedení státních podniků, které měl na mysl citovaný zákon, podává osnova taková ustanovení, že lze skoro říci, že nové obchodní vedení státních podniků bylo by vlastně ještě úřednějšší, než bylo dosud. Za podniky spravované podle zásad obchodního hospodaření se podle § 1. osnovy nařízení prohlašují státní báňské a hutní závody, státní lesy a statky, školní zemědělské závody v Uhřetěvesi a v Libverdě, státní lázně, brněnská zbrojovka, vojienská továrna na létadla, státní tiskárny v Praze, Žatci, Bratislavě, Košicích a Užhorodě, tiskárna ministerstva národní obrany, československá tisková kancelář, úřední noviny v Praze a v Bratislavě, tabáková reže, státní loterie, státní mincovna v Kremnici, bankovní úřad ministerstva financí, československé státní dráhy a československé pošty. Pro tyto podniky, jistě povahy velmi různé, má se upravit hospodaření podle stejných zásad, vyčtených ve zmíněném nařízení, pouze pro bankovní úřad má se vydati nařízení zvláštní a snad také pro správu železnic. Správa pošt a telegrafů je ovšem už upravena staršími předpisy.

Vrchní vedení podniku přísluší podle osnovy ústřednímu úřadu, do jehož oboru podnik náleží; tento ústřední úřad vykonává jeho správu za účasti správní komise. Přímé hospodářské, technické a správní vedení podniku obstarává ředitelství.

Správní komise pro každý podnik ustanovena jest pouze při ústřed-

ním úřadě (t. j. ministerstvu) a skládá se ze 3—5 členů. Předsedu a jeho zástupce ustanovuje příslušný ministr z úřednictva svého oboru, rovněž polovinu přisedících jmenuje tento ministr ze svého úřednictva. Druhou polovicí a jejich zástupce jmenuje ministr financí z úředníků ministerstva financí. Jmenování členové mohou býti kdykoli odvoláni a nahrazeni jinými.

K platnému usnesení správní komise jest třeba přítomnosti předsedy a dvou přisedících (jednoho z příslušného odboru a jednoho z ministerstva financí) a souhlasu všech přítomných členů. Vyskytne-li se různost mínění, vyhradí se rozhodnutí o věci odbornému ministrowi a ministrowi financí; nedohodnou-li se tito dva ministři do 8 dnů, rozhodne o věci ministerská rada.

Tato osnova by tedy znamenala zřízení jedné další instance k projednávání kompetenčních sporů mezi ministerstvy. Pravomoc ředitelství není sice tak spoutána, jako je tomu u správní komise, avšak ředitele a jejich zástupce lze také po slyšení správní komise kdykoli odvolati, takže podle této osnovy se vlastně prakticky vylučuje skutečně samostatný a odpovědný postup ředitelstva. Ředitele lze kdykoli odvolati — přirozený následek bude, že ředitel se raději vždy dohodne napřed se správní komisí, to jest s příslušnými ministerstvy, aby snad nerozhodl něco jinak, než by správní komise uznala za dobré. Všechna tato ustanovení nejsou právě nejlepším prostředkem k povzbuzení opravdové iniciativy a k zajištění obchodní hybnosti státních podniků. Ministerstvo financí zatím se ještě — pokud je známo — nevyjádřilo k proneseným námitkám zmíněných sborů, takže osud této osnovy je zatím nejistý. —ík.

Reorganisace výkonných a vedoucích úřadů finančních. Pod tímto titulem navrhuje v 9. čísle ročníku 1923 Věstníku ministerstva financí státu československého min. rada J. Vencálek zajímavou úpravu finančních úřadů. Podle jeho myšlenky měly by se zásadně připustiti pouze dvě instance meritorně rozhodující (třetí přirozeně by byl nejvyšší správní soud). Ministerstvo financí mělo by býti instancí jen zcela výjimečně. Úkolem jeho byly by výlučně práce zákonodárné a péče o jednotu správy. — Jinak jako prvé stolice fungovaly by reorganisované berní správy, které by dělily se na tato oddělení: I. pro daně přímé, II. pro daně nepřímé, monopoly, veškeré trestní záležitosti a pro kontrolu výkonných orgánů ve službě, III. pro poplatky a kolký, IV. účetnictví, V. oddělení výkonné a VI. oddělení kancelářské. V čele těchto oddělení byli by v prvních třech konceptní úředníci, ve čtvrtém úředník berní, v pátém úředník důchodkové kontroly a v šestém úředník kancelářský. Nejstarší, a v zásadě nejschopnější úředník konceptní byl by zároveň přednostou berní správy. — Jako druhé stolice působila by okresní finanční ředitelství. Zemská finanční ředitelství by v důsledku župního zřízení přirozeně odpadla. Autor provádí svou myšlenku podrobněji, ač větší část jeho úvah zabírají důsledky osobní a pragmatické. — Máme za to, že myšlenka základní není špatná, že však potřebuje doplnění v různých směrech. Jisto jest, že nutno spojití berní úřady a berní správy (v historických zemích), neboť ony téměř pozbyly raison d'être, ježto placení daní a dávek děje se poštovní úřadem šekovým a stávají se nyní pouze úřady súčtovacími. Jinak i nepřímé daně doporučuje se svěřiti úřadům nižším, než dosud jest. Obtíže stránky technické u některých daní daly by se překonatí. Zůstává pak otázka personální, která by mohla snad býti soustředěna u ministerstva, neboť okresní finanční ředitelství nového rázu byly by rozsahem příliš malé — třeba se zamýšlí několik žup sloučiti v jeden obvod finanční druhé stolice — a proto také pro řešení otázek personálních by se příliš nehodila. Ostatně i nyní důležitější otázky personální patří do kompetence ministerstva. To by také muselo bedlivě všimati si jednoty rozhodování, tím spíše, že by pravidelně nebylo III. instancí rozhodovací. — Navrhovanou úpravou zlepšilo by se rozhodně úřadování již i tím, že by bylo jednodušší a kratší. —

Úprava ta pak platila by pro území celé republiky a přispěla by k unifikaci správy, stále odkládané. Myšlenku autorovu nutno vzít v úvahu při organizaci finančních úřadů, které jest již naléhavě potřeba. dnk.

O studijní nadání Petra Fuchse z Vramholce. Apelační rada Petr Fuchs z Vramholce ve své poslední vůli z 24. září 1626 odkázal nemovitý statek svůj městečko Sovinky, městečko Kovaniny, ves Špikaly a ves Krásnou se všemi dvory, poplužními a se vším příslušenstvím spolu s nějakým statkem v Kladsku a s domem na Staroměst. nám. (čp. 549-I.)* do správy císař. rychtáři, purkmistru a radě Starého města pražského s podmínkou, že v domě staroměstském z důchodů z odkázaných statků bude 12 studentů úplně zaopatřeno jídlem, bytem, šaty ze šedého sukna, prádlem i studijními pomůckami. Nadání nebylo jen pro studenty nižších škol, nýbrž i pro universitány a Fuchs byl tak na svou dobu pokročilý, že ustanovil, aby přebytky byly ukládány pro případ, že by některý stipendista měl přijmouti gradus akademický. Také jim nepředešal fakulty. Povinností chovanců bylo pouze, aby byli přítomni mši, která se měla sloužiti jednou v týdně v úmrtní den Fuchsov. povinnost jistě netěžká. Úmysl šlechtěného zůstavitele je jasný, ale provedení jeho narazilo na nepředvídané překážky. Městská rada staroměstská ujavši se odkazu v době, kdy sama byla finančně zničena, nemohla ihned uspokojiti nároku pozůstalé vdovy a poněvadž kladský statek byl nejistý, nevěděla, bude-li moci všem povinnostem učiniti zadošť. V největší tísní přispěchal s nabídkou pražský arcibiskup kardinál Harrach, který v nadání viděl vhodnou pomoc při zakládání svého arcibiskupského semináře. Sliboval, a po několika málo vyjednáváních arcibiskup dosáhl, že rada odevzdala mu veškerá práva z kšaftu, při čemž naň byla převedena i inspekce dříve vyhrazená apelační radě. Harrach se naproti tomu zavázal, že z Fuchsovy nadace bude vydržovati v nově zakládaném útulku 18 studentů staroměstských a radě vyhradil jen právo presentace a zároveň také převzal na sebe všechny závazky plynoucí z pozůstalosti. To stalo se r. 1628 a rok na to dosáhl kardinál potvrzení jejího od císaře a papeže a vkladu smlouvy do desk zemských.

Staroměstská rada dostala statky do vlastnictví. Proto odmítla žádost arcibiskupovou za vyúčtování do r. 1629 a arcibiskup smlouvou měl veškerá práva, ale ovšem i povinnosti, spolu i s povinnostmi, k nimž se podle smlouvy zavázal. Avšak arc. Harrach usiloval využití získaných práv co nejvíce pro své záměry a využívaje rozdílných poměrů tehdejší doby, nedbal příliš horlivě povinností. Zvláště asi velmi záhy bylo opomenuto presentační právo městské rady, jež již za nástupce Harrachova arc. Mat. Ferd. z Bielenberka musila se o ně hlásiti. Arcibiskup stavěl se zprvu nevěda o nějakém nadání, později pak přiznal se, ale chtěl obsazovati jenom 6 měšťanských míst pro stav duchovní, o ostatních že prý ve smlouvě nic nestojí. Je zřejma snaha arcibiskupova dále porušovati smlouvu z r. 1628 a využití příjmů Fuchsové nadace pro sebe, hlavně aby všichni »Fuxiani« obrátili se ke kněžskému stavu, ne aby jim jako dříve byla ponechána svobodná volba stavu. Kromě toho snažil se arcibiskup snížit počet chovanců na 12 z 18, což skutečně také provedl a tím porušil základní povinnost.

Poměry se nezlepšily, když na místo arcib. semináře nastoupil seminář generální r. 1783, kde bylo však osazováno jen 12 míst. Magistrát pražský nastoupivší na místo měst. rady protestoval a domohl se některých oprav. Ale když byl opětně státní seminář zrušen, obnovený arcibiskupský obrátil veškerá místa výhradně pro výchovu duchovenstva a dokonce i do desk zemských byl statek Sovinky zapsán na jméno nadačního fondu arcib. semináře a nebyla správně respektována ustanovení smlouvy z r. 1628. Přesto nebyla nadace Fuchsova sloučena s arcib. generál. seminářem jako pouhé nadání seminářské. Ale správa nového semináře r. 1703 se pokusila obsaditi jen 13 míst vymlouvajíc se, že důchod

*) Druhý dům od rohu ulice Železné směrem k ul. Celetné.

nadání na více nestačí. Vyvinul se zoleťý spor, který skončil pro magistrát úspěšně, ale za 10 let na to seminár naposledy oznámil presentantu uprázdněná místa a tak nedal možnosti k presentaci.

Tak od r. 1823 počal stoletý spor. Magistrát zpozoroval věc až r. 1833 a od té doby protest stíhal protest bez valného účinku, když gubernium značně nadržovalo konsistoři, třebaž většina dobrých zdání od apelač. soudu, státní úctárny, komorní prokuratury atd. stavěla se skoro vždy na stranu magistrátu a když i smírná cesta zaviněním konsistoře ztroskotala, měla býti nastoupena cesta soudní. Avšak poněvadž gubernium předem rozhodlo proti návrhům magistrátu, pokusil se tento o stížnost k panovníkovi. Otázky se komplikovaly později i nesprávným pochopením se strany magistrátu a změnou jeho stanoviska. Věc Fuchsova nadání dostala se dokonce interpelací r. 1908 do poslanecké sněmovny, ale ta způsobila pouze, že ministerstvo kultu a vyučování obrátilo se na pražský archiv místodržitelství, jehož ředitel Köpl dovedl obratně zašantročiti příznivé dobré zdání, vypracované dr. V. Novotným (nynějším univ. prof.) až do r. 1916. Teprve v dubnu r. 1919 zemská správa politická podnikla další kroky a vyzvala především městskou radu k urychlenému vyřízení této sporné věci. Rada postoupila r. 1921 věc k šetření městskému archivu a jeho archivář Dr. Václav Vojtíšek v obšírném dobrém zdání »Nadání Petra Fuchsa z Vramholce« (Pr. 1922. Nákl. obce. 8°. str. 131) vypsál podrobně dějiny nadání, podal kritiku zmíněného vyjádření Köplova a připojil návrhy k jeho řešení.*)

Je jisto, že je nejvyšší nutno, aby byl obnoven spravedlivý stav: vyžaduje toho jednak vůle lidumilného zakladatele nadání, jednak sociální postavení našeho studentstva a je mravní povinností všech našich veřej. činitelů, aby se věci této ujaly. S povděkem lze konstatovati, že iniciativy chojila se rada městská. Bude nyní i na naši universitě, jako právní nástupkyni někdejších škol jesuitských, aby i ona pochopila svou roli. Smlouva z r. 1628 byla s jedné strany a to arcibiskupské nevyplněna a velmi často i zneužita. Kšaftem dostala městská rada pozůstalost po Fuchsovi s podmínkou, že zařídí kolej, funduje mši u P. M. Sněžné a vyplatí vdovu. Zřízení a vydržování koleje, mešní fundace ovšem měla se státi (jako ve formě legátu) z vlastních peněz městských, jak obec přiznala později r. 1629 (»od nás z samých důchodův mládež se chovati měla«). Kšaft stal se těsně před obnov. Zřízením a tedy podle starého práva zemského. Proto Fuchs opsál povinnosti městské rady poněkud šíře, maje bezpochyby na mysli tak zv. »mocné poručnictví« zejména v ustanovení, že statek nemá býti ani zhoršen, ani zmenšen. Toto mínění se také udrželo ve všem jednání o převod povinností na arcibiskupa (dopis rady apel. soudu, resoluce ap. soudu, smlouva mezi radou a arcib.). Jestliže arcibiskup nedostál svému závazku, porušil smlouvu z r. 1628 i kšaft, jehož povinnosti na sebe převzal několika způsoby. Prodav Fuchsovský dům, nestaraje se o pohledávku kladskou a nutě, aby chovanci stipendisti věnovali se teologii, porušil povinnosti mocného poručníka a poněvadž smlouva byla uzavřena až po OZZ., podle něho (čl. N 18.) má býti zbaven poručnictví. Jelikož touze smlouvou převzal i povinnosti kšaftu, nebyla vyplněna vůle testátorova a porušil i tímto způsobem kšaft sám (OZZ:OI). A konečně tím, že nedodržel počet 18 chovanců slíbených ve smlouvě r. 1628, nedostál závazkům smlouvy. I je tedy nutno, aby v řádném řízení bylo jmění nadační odděleno od semináře a prohlášením smlouvy z r. 1628 za neplatnou odňata arcibiskupovi jeho správa a konečně k vyplnění šlechetné poslední vůle lidumila a přítele studentstva Petra Fuchse z Vramholce byla ustavena řádná studentská nadace, pravděpodobně Fuchsova kolej. Ča.

*) Stručně své vývody shrnul v člancích v »Nár. Listech« dne 10. června 1913 »O nadání P. F. z V.« a 24. t. m. »Spor obce pražské o nadání F.« Srovnej k tomu i čl. ve »Věstníku hlav. m. Prahy« XXX., seš. 19., str. 245—248, kde se pokusil i o právníckou konstrukci.

Q. F. F. Q. S. přejeme nejen naší právnické vědě, ale i sobě při pohledu na prázdné staveniště budoucí právnické fakulty u mostu Svatopluka Čecha, neboť — něco se děje! Nasvědčuje tomu předně nízká malá bouda, stojící přímo v cestě, jíž zbudovaly čiperné ruce tesařů pro úřady a podle úsloví »mit dem Amt kommt auch der Verstand«, je asi to další na cestě a za druhé dozvěděli jsme se z článku v »Nár. Listech« dne 4. listopadu t. r. několik neznámých podrobností. Autor, patrně blízký výstavbě univers. budov, ale skrývající se za šifru K. Z., připomenul především nesnáze, jež jsou nyní už šťastně za námi a jak po převratu bylo nutno začít se vším znova, zvláště když se sice všechny operace zdařily, ale na neštěstí projektant Kotěra zemřel. »Velké věci rodí se vždycky s nesnázemi a zde jde vskutku o velkou věc. Universitu staví si národ za tisíc let«, praví pisatel, což ovšem nemusí znamenati, že universita bude dokončena až za tisíc let. Stavba je »nejméně« rozvržena na 6 let, tedy připočteme-li letošek a rok stěhování, dočkáme se (resp. my na fakultě se toho nedočkáme) za 8 let. Po tu dobu 8 let bude se odpomáhat vydatně nezaměstnanosti, což je prvá výhoda a druhá přijde pak, až uprázdní se místnosti staré a tak »v době bytové nouze není ani to okolností, jíž by bylo lze spustiti se zřetele«, jen ovšem zdali ta bytová nouze bude čekat do ukončení stavby. Když se staví universita, nejde to tak rychle jako šestipatrový palác pojišťovny na nároží Jungmannovy a Národní třídy, který za půl roku je vystaven z betonu a za rok bude opatřen veškerým komfortem. A bude stát 23 mil. Kč, avšak naše univerzitní budovy, právnická fakulta a rektorát, přijde každá na 30. Aby novostavby příliš nevyprázdnily kasy republiky, rozvrhuje se celková suma 60 mil. Kč na roční položky po 10 mil. Kč, z čehož je v příštím rozpočtu preliminováno pro právnickou fakultu pouze 6 mil. (inv. pol. 151), tedy tolik, kolik bude stát vyslanectví v Bělehradě, o 500 tisíc méně než položka na pouhé dokončení MNO v Bubenči, ale dokonce o 1 mil. více než stavba leteckých kasáren ve Kbelích a rozšíření střelnice v Milovicích. Že tedy komfort university se nevyrovná zařízení pojišťovny, je samozřejmé. Ubohá »Alma Mater«, ještě že prý tím darem je národ Ti povinen. Možná, že Vy byste řekli: »to není dar, to je jen splátka na dluh naší kultuře a právnickému světu československému« a zatím dává se nám pouze — hubená almužna. Poukaz, že stejně tolik stály opravy a úpravy univ. budov v Brně, nás také nepotěší; ale jsme přes to autoru článku vděčni, že nás trochu vyburcoval a protože se ukryl tajemstvím šifry, dovolíte, aby pisatel těchto řádek učinil podobně.

Nová kolej. Důležitou událostí pro kolegyně, hlavně pro venkovské, je stavba »Budče«, koleje pro posluchačky pražských vysokých škol ve Wenzigově ul. na Vinohradech, podnikaná stavebním družstvem Obrodného hnutí čl. studentstva spolu se spolkem Kolej posluchaček vys. škol v Praze. Základní myšlenkou této akce je, opatřiti nemajetným studentkám útulný domov, který by vytvořil laskavé a příjemné prostředí těm, jež studium vzdaluje domova. Dívky naleznou tam úplné zaopatření za nepatrný obnos a kromě toho možno již nyní zříditi nadační nísta. Pobyt bude bezvadný po stránce hygienické a samospráva dívek spolu s ředitelstvem zaručuje společenské prostředí, které by nejlépe vyhovovalo mladé inteligentní ženě. Ke koleji bude připojen malý pensionát pro ženy a dívky za režijní ceny, jehož výhody ocení nejlépe ta dívka, která cestovala samotna. Místa bude pro 189 osob. Poněvadž náklady na stavbu jsou přirozeně velmi značné, vítá stavební družstvo každý sebemenší dar a příspěvek; akce je možno účastniti se též zápůjčkou, normálně záručitelnou a v určité době splatnou. I.

Revise občanského zákoníka. Elaboráty práva věcného, dědického a části obligacního již vyšly tiskem. Vyšlé práce vzbudily veliký zájem interesované právnické veřejnosti. Ministerstvo spravedlnosti bylo zahrnuto takovým množstvím objednávek, že elaborát práva dědického jest

úplně rozebrán. Na nové vydání práva dědického žádá ministerstvo spravedlnosti, aby byly předběžné přihlášky zaslány k záznamu prezidiální kanceláři ministerstva spravedlnosti. Cena bude činiti, přihlásí-li se dostatečný počet interesentů, 7—8 Kč za výtisk. Zbývající elaboráty, totiž právo rodinné a druhá část práva obligačního, vyjdou tiskem ještě tohoto roku.

V.

LITERATURA.

Fevue du droit public roč. XXIX, č. 1, leden, únor, březen 1923. G. Jéza tu publikuje článek »O aplikaci pravidel soukromoprávních na jednostranné nebo smluvní projevy vůle veřejného práva«. Vychází ze zásady, že »ve veřejném právu francouzském nejsou aplikovány samotné texty obč. z. a jiných zákonů soukr. práva...«, ale inspirujeme se pouze všeobecnými zásadami, které činí tyto texty oprávněnými, a spojujeme je s nezbytnostmi pravidelného a nepřetržitého fungování veřejné služby« ukazuje pak na bohaté snůšce judikatury, jak se otázka vyvíjela ve Francii. Ta je patrně kapitolou z nového chystaného vydání správního práva. L. Duguit zkoumá »otázku koexistence odpovědnosti státu a osobní odpovědnosti funkcionářů«. Také tento článek je bohatě dokumentován nejnovější judikaturou. V přehledu judikatury Státní rady nejzajímavější je studie G. Jéza o všeobecné teorii kompetence. V ústavním přehledu publikuje Barthélemy zprávu podanou poslanecké sněmovně o volební povinnosti. Stať je hojně opatřena přehledy a statistikou ze všech takřka zemí evropských. Zajímavé je, že pokládá celou naši ústavu za vynikající dílo (str. 127) a náš příklad volební povinnosti doložený statistikou, uvádí jako argument svědčící pro volební povinnost (str. 148) vytýká mu však, že jest soudci ponecháno ukládati pokutu dle volného uvážení (s. 162 pozn.) a sám se přikloňuje zhruba při sankci k systému belgickému.

Č. 2, duben, květen, červen 1923. Článek »O výkonu moci legislativní v čase« od Jéza se zabývá otázkou zániku bezvadných aktů jurisdikčních a praví, že je logicky nemožno potlačit akt jurisdikční pro minulost, je pouze možno vytvořit nové akty, jež jsou s to navrátit věci v předešlý stav. Podobně u aktů legislativních možno kdykoliv je zrušit pro budoucnost, nikdy však pro minulost. V přehledu judikatury přináší toto číslo text zákona o reorganizaci Státní rady. V ústavní hlídce referuje Peška o volebním soudu čs. republiky. Článek je doplněn úplným překladem textu zákona. Obě čísla přinášejí vedle uvedených článků přehled literatury a přehled vývoje francouzské administrativy.

Masarykovy »Paměti«. První číslo nově založeného čtvrtletního sborníku historie našeho osvobození »Naše Revoluce« přineslo prvou kapitolu pamětí presidenta T. G. Masaryka nadepsanou »Za války a ve válce 1914—1918« a datovanou srpnem až prosincem roku 1914. O jejich obsahu, jenž dychtivě očekáván delší dobu, informovaly dostatečně denní listy. President podává v nich své vzpomínky a vysvětluje své plány i myšlenky na počátku revoluce. Nechce zajisté psát historického díla, jak ostatně ani není možno člověku, který v událostech, o nichž píše, hrál význačnou roli, nýbrž podává tu skutečně své paměti překvapujícím lehkým slohem. Proto leccos ponechává jen hrubě nadhozeno (na př. nezodpovídá hned na počátku jméno toho Šrba, se kterým jednal o smíření mezi Srby a Bulhary) a ponechává historii, aby tyto detaily doplnila Jindy však opět nasazuje syté barvy v líčení o jednotlivých osobách (o prvním setkání s drem Benešem) a často zabíhá i do minulosti (aféra Švihova). Masarykovými paměťmi přibývá memoárové literatuře světových státníků člen neméně význačný ostatních.

Ča.